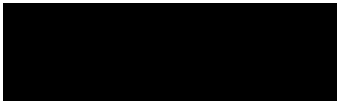

Felles klagenemnd for behandling av klagesaker etter lov om universiteter og høyskoler § 3-7 (8), § 4-7 til § 4-10 og § 7-9

Handelshøyskolen BI
Nydalsveien 37
0484 Oslo

Bergen, 02.04.2024
Deres ref.: F120-22
Vår ref.: 24/01752 (112/2023)

Unntatt offentligheten etter offl. § 13 første ledd, jf. fvl. § 13 første ledd

SAK NR. 112/2023: VEDTAK FATTET AV FELLES KLAGENEMND I SAK OM ANNULLERING OG UTESTENGING PÅ GRUNN AV FUSK

Det vises til vedtak fattet av klagenemnda ved Handelshøyskolen BI (heretter BI) i sak F120-22, som ble påklaget til Felles klagenemnd.

Saken er tidligere behandlet av Felles klagenemnd i møte 30.08.2023, der vedtak fattet av underinstansen ble stadfestet.

Bakgrunnen for den nye behandlingen er at Kunnskapsdepartementet i brev av 08.11.2023 har uttalt at enkelte vedtak i Felles klagenemnd (nemnda) gjort i perioden 01.04.2022 til 22.09.2023, er ugyldige på grunn av at tidligere leder for klagenemnda og to studentrepresentanter (et medlem og et varamedlem) i denne perioden var ugyldig oppnevnt, og at disse sakene må behandles på nytt. Dette gjelder vedtak, der nemnda ikke ville ha vært vedtaksfør uten at noen av de ugyldige oppnevnte medlemmene deltok, og saker der det var dissens i nemndas opprinnelige behandling og stemmen til noen av de ugyldige oppnevnte medlemmene var avgjørende for innholdet i vedtaket.

Felles klagenemnd ville ikke ha vært vedtaksfør under behandling av saken i møtet 30.08.2023, uten at leder var til stede, jf. § 3 i Forskrift om felles klagenemnd for behandling av klagesaker etter lov om universitet og høyskoler. Vedtaket er derfor ugyldig, og det må treffes nytt vedtak.

HK-dir – Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse

Postboks 1093, 5809 Bergen   post@hkdir.no

Felles klagenemnd har på denne bakgrunn besluttet å behandle klagerens sak 23/00124 (112/2023) på nytt med ny nemndssammensetning, jf. forvaltningsloven § 35 første ledd bokstav c. Klageren ble i brev 16.02.2024 informert om at Felles klagenemnd ville gjøre en fornyet behandling av klagesaken med ny nemndssammensetning våren 2024.

Felles klagenemnd med riktig sammensetning, behandlet saken under møte 20.03.2024. Tidligere vedtak fattet av Felles klagenemnd ble opphevet. Vedtak fattet av klagenemnda ved BI ble stadfestet.

FELLES KLAGENEMND BEMERKER

Felles klagenemnd er rett klageinstans i saker om annullering og utestenging, jf. forskrift nr. 1192 om Felles klagenemnd for behandling av klagesaker etter lov om universiteter og høyskoler (uhl.) § 3-7 (8), § 4-7 til § 4-10 og § 7-9, fastsatt av Kunnskapsdepartementet 10.10.2005. Felles klagenemnd kan som klageinstans prøve alle sider av saken, jf. forvaltningsloven § 34 andre ledd.

Habilitet

Av de medlemmene i Felles klagenemnd som deltar i behandlingen av omgjøringssaken, deltok Fredrik Boksasp, Liv Sandvik og Frode Randal i den tidligere behandlingen av saken.

På grunn av den medieoppmerksomheten som har vært omkring Felles Klagenemnd sitt arbeid, har Felles Klagenemnd vurdert om disse medlemmers deltakelse i den tidligere behandlingen av saken, er et særegent forhold som er egnet til å svekke medlemmenes upartiskhet, og derfor medfører at medlemmene er inhabile i behandlingen av omgjøringsaker, jf. fvl. § 6 annet ledd. Felles klagenemnd har avgjort habilitetsspørsmålet etter fvl. § 8, og har kommet til at klagenemndas medlemmer er habile i vurderingen av omgjøringssaken.

I vurderingen av habilitetsspørsmålet har klagenemnda vektlagt at det rettslige utgangspunktet er at tidligere deltakelse i behandlingen av en sak som tas opp til ny behandling av det samme organet, ikke fører til inhabilitet. Nemnda er et kollegialt organ der hvert medlem har ansvaret for å gjøre seg opp en selvstendig mening om sakene og det må kunne forutsettes at de også ved den nye behandlingen foretar en objektiv og saklig vurdering. Nemndsmedlemmene er utnevnt fordi de har den kompetanse og bakgrunn som kreves etter forskrift om felles klagenemnd § 2 annet ledd.

De forhold som har skapt medieoppmerksomhet og har ført til at saken må behandles på nytt, knytter seg ikke til noen av de nåværende medlemmene av Felles klagenemnd, men til at tidligere leder og to studentmedlemmer var oppnevnt i strid med forskriften.

Medlemmene har ingen egeninteresse i utfallet av saken. De aktuelle medlemmene vurderer ikke seg selv som inhabile i saken.

Kunnskapsdepartementet har i brev til Felles Klagenemnd datert 5. januar 2024, også gitt uttrykk for at departementet ser det som klart at deltakelse i den tidligere behandlingen av et vedtak som er oppe til ny behandling, ikke fører til inhabilitet, med mindre det foreligger særlige forhold i den enkelte sak.

Det enkelte medlem har ansvaret for å vurdere om det foreligger særlige forhold som kan føre til inhabilitet. Ingen av de aktuelle medlemmene har gitt uttrykk for at det foreligger slike forhold.

Sakens bakgrunn

Klageren er [redacted] tidligere representert ved advokat Kristian Berge. Klageren er bachelorstudent ved BI. Saken gjelder mistanke om fusk ved innlevering av hjemmeeksamen i [redacted] våren 2022.

Det fremgår av klagerens forklaring at [redacted] i forbindelse med innlevering av hjemmeeksamen oppdaget at [redacted] hadde levert medstudentens utkast til besvarelse. [redacted] tok kontakt med studiestedet. Videre fremkommer det at [redacted] og medstudenten er [redacted] og at de delte skylagring under gjennomføring av hjemmeeksamen. De hadde lagret eksamen under samme navn og [redacted] leverte medstudentens besvarelse i stedet for sin egen. Frist for innlevering av eksamen var kl. 14.15, og klageren leverte sin besvarelse 14.13. Klageren tok kontakt med studiestedet kl. 14.51 per e-post, og igjen kl. 15.59. Vedlagt fulgte klagerens egen besvarelse. Klageren ønsket å trekke eksamensbesvarelsen.

Basert på studentens forklaring ble det fattet mistanke om ulovlig samarbeid. Studieadministrasjonen la vekt på at klageren og medstudenten delte skylagring, og dermed hadde tilgang til hverandres besvarelser under gjennomføring av hjemmeeksamen. Studieadministrasjonen viste videre til at felles skylagring la til rette for at klageren og medstudenten kunne oppnå en fordel ved å ha tilgang til hverandres besvarelser, og fant at klageren og medstudenten gjennom dette ikke hadde utvist tilstrekkelig aktsomhet under gjennomføring av hjemmeeksamen.

Vider fant studieadministrasjonen store likheter mellom klageren og medstudentens besvarelse. De viste til at det i klagerens besvarelse er satt to streker under svarene, mens medstudenten har satt en strek under svarene. De viste videre til at klageren har regnet ut svarene direkte i besvarelsen, og at medstudenten har regnet ut svarene i excel. Studieadministrasjonen vurderte det lite sannsynlig at medstudenten har regnet ut svarene direkte i besvarelsen, for så å endre til excel i en senere utgave.

Klageren uttalte seg 30.08.2022. Av forklaringen fremkommer det at [redacted] bestred at [redacted] har fusket forsettlig på eksamen. Klageren anførte at [redacted] ikke hadde samarbeidet med medstudenten under hjemmeeksamen. Klageren og medstudenten bor i samme bolig, men satt på forskjellige rom med lukkede dører da hjemmeeksamen ble utført. Klageren forklarte at [redacted] og medstudenten hadde lagret besvarelsen under samme navn på samme sky. Klageren og medstudenten viste oppgavene til hverandre etter at begge besvarelsene var levert, og oppdaget at de var veldig like. Klageren tok deretter kontakt med studiestedet for å forklare hva som hadde skjedd. Klageren anførte at [redacted] ikke hadde tatt kontakt med studiestedet dersom de hadde fusket på eksamen. Klageren var kjent med BIs forskrift og reglement for gjennomføring av hjemmeeksamen.

Klagerens tidligere advokat uttalte seg 22.09.2022. Det ble anført at det objektive og subjektive vilkåret for fusk ikke er oppfylt. Klagerens advokat anfører at BI foretar en utvidet tolkning av forskriften, og viser til at «å legge til rette for» fusk er mer omfattende enn «tar sikte på». Klageren var ikke klar over at [redacted] delte skylagring med medstudenten under gjennomføring av hjemmeeksamen, og har derfor ikke hatt en uberettiget fordel under gjennomføringen av hjemmeeksamen. På grunn av tidsnød rakk ikke klageren å se over filen [redacted] leverte. Klageren tok selv kontakt med BI for å opplyse om at [redacted] hadde levert feil besvarelse, kort tid etter at leveringsfristen var over. Vedlagt fulgte [redacted] egen besvarelse. Det anføres lang saksbehandlingstid og at reaksjonsfastsettelsen er for streng.

Underinstansen behandlet saken i møte 30.11.2022. De fant at klageren hadde fusket grovt uaktsomt ved innlevering av hjemmeeksamen. Underinstansen fant det godtgjort at klageren hadde samarbeidet med medstudenten under hjemmeeksamen. Det er ved vurderingen lagt til grunn at klageren og medstudenten delte skylagring under hjemmeeksamen, og derfor hatt tilgang til et ulovlig hjelpemiddel. Underinstansen fattet vedtak om annullering av eksamen og nemndas flertall fant at utestengelse i ett semester var riktig reaksjon.

Klagerens tidligere advokat fremsatte klage 20.12.2022, og viste til tidligere anførsler. Det ble anført at det objektive vilkåret for fusk ikke er oppfylt og at det kun foreligger simpel uaktsomhet. Det ble videre anført at reaksjonsfastsettelsen er for streng og at reaksjonen bør bortfalle helt eller delvis. Klagerens advokat viste til at det ikke er holdepunkter for at klageren skal ha hatt tilgang til medstudentens besvarelse før den ble levert. Når det gjelder BIs anførsel om at studentene fikk ekstra oppfølging og informasjon om reglementet om fusk, er det ingenting som tyder på at det ble gitt informasjon om skylagringsløsninger, eller at delt skylagring i seg selv kunne anses som fusk. Klagerens advokat bestred at klageren handlet uredelig eller at handlingene har gitt klageren et uberettiget fortrinn. Klagerens advokat anførte at reaksjonsfastsettelsen uansett er for streng, og er enig i nemndsleders dissens om at annullering er tilstrekkelig reaksjon.

Underinstansen vurderte klagen 11.01.2023, men fant ikke at det fremkom nye opplysninger som medførte at vedtaket skulle omgjøres. Underinstansen opprettholdt sitt tidligere vedtak. Saken er deretter oversendt Felles klagenemnd for videre behandling.

Saken står for Felles klagenemnd slik den har gjort tidligere for underinstansen. Det vises til sakens dokumenter.

Rettslig grunnlag

Vilkårene for annullering på grunn av fusk følger av uhl. § 4-7 første ledd bokstav b. Vilkårene for utestenging gjelder tilsvarende, jf. § 4-8 tredje ledd.

I forarbeidene til lov om universiteter og høyskoler av 2005, fremgår det i merknadene til §§ 4-7 og 4-8 at bestemmelsene er en videreføring av §§ 42 og 54 i den gamle universitets- og høyskoleloven, og privathøyskoleloven §§ 10e og 10i, jf. Ot.prp. nr. 79 (2003-2004) kap. 12. Dette innebærer at rettskilder til den tidligere loven fortsatt kan være relevante.

Bestemmelsen i uhl. § 4-7 første ledd bokstav b omfatter fusk på «eksamen eller prøve, eller under gjennomføringen av vedkommende kurs», jf. § 4-8 tredje ledd. Klagerens hjemmeeksamen inngår som en del av kurset og er omfattet av bestemmelsene.

Videre må to kumulative vilkår være oppfylt. For det første må det rent objektivt foreligge fusk eller forsøk på fusk. For det andre må det foreligge subjektiv skyld. Studenten må ha handlet forsettlig eller grovt uaktsomt, jf. uhl. § 4-8 tredje ledd og § 4-7 første ledd bokstav b.

Objektivt vilkår

Det første spørsmålet Felles klagenemnd skal ta stilling til er om forholdet objektivt sett er fusk.

Departementet har uttalt seg nærmere om meningsinnholdet i fuskebegrepet i Ot.prp. nr. 40 (2001-2002) punkt 12.1.10 på side 54, hvor det blant annet heter:

Departementet legger til grunn at det er å anse som fusk når en student har ulovlige hjelpemidler tilgjengelige under en eksamen eller på andre måter handler i strid med eksamensreglementet eller regler om kildebruk.

Det følger av forskrift om opptak, studier og eksamen ved BI § 5-15 hva som skal anses som fusk:

§ 5-15. Fusk

(...)

2) For Handelshøyskolen BI gjelder i tillegg følgende bestemmelser:

a. Som fusk regnes brudd på bestemmelsene som fremgår i kapittel 5 i denne forskrift eller bestemmelser gitt i medhold av denne, samt andre uredelige handlinger eller forhold som tar sikte på å gi kandidaten et uberettiget fortrinn ved vurderingen. Også handlinger som på andre måter medfører at kandidatens kunnskaper og ferdigheter ikke blir prøvet og vurdert på en upartisk og faglig betryggende måte, blir betraktet som fusk. Endelig regnes det som fusk når kandidaten har fått kjennskap til eksamensoppgaver før eksamen starter, eller har manipulert eksamensbesvarelsen etter at den er levert.

(...)

3) Hovedområder som betraktes som fusk er: Bruk av eller tilgang til ulovlige hjelpemidler, ulovlig samarbeid mellom enkeltpersoner eller grupper, plagiater, selvplagiat og manglende eller feilaktig kildebruk slik at teksten fremstår som kandidatens egen.

(...)

Underinstansen fant at klageren har samarbeidet med medstudent under hjemmeeksamen. Felles klagenemnd er ikke enig i at det er bevist at det har funnet sted et ulovlig samarbeid. Slik nemnda vurderer det taler bevisene i saken klart i retning av at klageren har plagiert medstudentens besvarelse.

Felles klagenemnd har funnet det bevist at forholdet objektivt sett er fusk. I vurderingen av det objektive vilkåret har nemnda lagt vesentlig vekt på at tekstlikheten som fremkommer mellom besvarelsen som klageren leverte, besvarelsen klageren hevder er sin og medstudentens besvarelse er omfattende.

Nemnda har merket seg anførselen om at klageren leverte inn det siste lagrede dokumentet til sin [REDACTED]. Nemnda vurderer at klagerens besvarelse ikke er en tidligere versjon av medstudentens besvarelse. Det vises til at det i klagerens besvarelse er satt to streker under svarene, mens det i medstudentens besvarelse er satt en strek under svarene. Videre ser man at medstudenten har regnet ut svarene i oppgave 13, 15, 16, 17, 19 og 24 i excel, mens det i klagerens besvarelse er regnet ut direkte i besvarelsen. På bakgrunn av ulikhetene mellom de to besvarelsene, fester ikke nemnda lit til at klageren har levert inn feil besvarelse. For nemnda er det ikke av betydning at klageren og medstudenten har lagret besvarelsene under samme sky. Det er det samlede bevisbildet hvor resultatene er like som taler for fusk.

Felles klagenemnd har videre lagt vekt på likhetene som fremkommer i besvarelsen som klageren hevder er sin og medstudentens besvarelse. Nemnda viser særlig til at oppgavene er tilnærmet identiske, alle svarene er like, og hverken klageren eller medstudenten har besvart oppgave 14 og 21. Nemnda vurderer likhetene mellom oppgavene som plagiert tekst. For nemnda er det ikke mulig å skille mellom hva som er klagerens eget arbeid og hva som er medstudentens. Etter nemndas vurdering fremstår klagerens oppgave som mer selvstendig enn den faktisk er.

Felles klagenemnd har ut fra det samlede bevisbildet, kommet til at klageren – objektivt sett – har fusket på eksamen, jf. forskrift om opptak, studier og eksamen ved BI § 5-15 andre og tredje ledd.

Subjektivt vilkår

Det neste spørsmålet Felles klagenemnd skal ta stilling til er om vilkåret forsett eller grov uaktsomhet (skyldkravet) er oppfylt.

Underinstansen har kommet til at klager har handlet grovt uaktsomt. Felles klagenemnd er ikke enig i dette og mener at bevisene i saken taler klart i retning av forsett.

Forsett foreligger i de tilfeller hvor en person har foretatt en bevisst handling. Dette innebærer at klageren må ha vært klar over den faktiske handlingen som medførte at det objektive fuskevilkåret er oppfylt.

Det er ikke krav om hensikt om fusk for å oppfylle kravet til forsettlig utført fuskehandling.

Kravet til forsett omfatter heller ikke kunnskap om hvorvidt handlingen er ulovlig eller ikke.

Felles klagenemnd finner det bevist at klageren har fusket forsettlig i forbindelse med innleveringen av hjemmeeksamen.

I vurderingen av vilkåret om skyld legger nemda vesentlig vekt på arten og omfanget av tekstligheten som er avdekket mellom klagerens besvarelse, den besvarelsen klageren mente å levere og medstudentens besvarelse. De objektive funnene underbygger klagers subjektive skyld. For nemnda fremstår det klart at klageren har vært bevisst på bruken av andres arbeid uten henvisning.

Felles klagenemnd har merket seg anførselen om at klageren selv tok kontakt med BI og opplyste om at [REDAKTERT] hadde levert feil besvarelse på grunn av tidsnød kort tid etter at eksamen var over. Nemda fester ikke lit til denne forklaringen og viser til vurderingen over.

Felles klagenemnd finner at klageren har opptrådt forsettlig.

De subjektive og objektive vilkårene for fusk er oppfylt.

Reaksjon

I henhold til uhl. § 4-7 første ledd og § 4-8 tredje ledd er det hjemmel for annullering og utestenging fra institusjonen, samt tap av retten til å gå opp til eksamen ved andre institusjoner i inntil ett år.

Felles klagenemnd har funnet det bevist at klageren har fusket forsettlig i forbindelse med innlevering av hjemmeeksamen.

Forsettlig fusk innebærer et grovt tillitsbrudd, og både allmennpreventive og individualpreventive hensyn tilsier at det må reageres strengt.

Etter retts- og forvaltningspraksis er den normale reaksjonen ved forsettlig fusk annullering og utestenging i to semestre uavhengig av størrelsen på den aktuelle eksamen, prøve eller kurs.

Flertallet ved underinstansen fant at utestenging i ett semester er riktig reaksjon i saken. Flertallet la i sin vurdering vekt på at det ikke var noe i denne saken som skiller seg vesentlig fra andre saker, og fant derfor ikke grunnlag for å fravike hovedregelen om utestengelse i ett semester. Mindretallet la studentenes forklaring til grunn og tillegger det stor vekt at

studentene selv tok kontakt med BI kort tid etter eksamen. Mindretallet fant at utestengelse ble en uforholdsmessig reaksjon overfor studentene i denne saken, og mente at annullering av eksamen var tilstrekkelig reaksjon.

Underinstansen har fattet vedtak om annullering av klagerens eksamen og utestenging i ett semester. Dette ligger i utgangspunktet under normalreaksjonen i slike saker.

Felles klagenemnd mener at annullering av eksamen og utestengelse i to semestre i utgangspunktet ville vært riktig reaksjon i denne saken.

Felles klagenemnd har merket seg anførselen om at en utestenging vil ramme klageren hardt, da dette vil påvirke klageren mentalt og det er grunn til å tro at dette også har innvirkning på prestasjonene i andre fag. Nemnda mener at forholdet ikke kan vektlegges ved vurderingen av reaksjonen.

Felles klagenemnd har etter en konkret vurdering kommet frem til at den totale saksbehandlingstiden har vært for lang. Nemnda viser til at mistanken om fusk oppstod 31.05.2022, og det tok deretter i underkant av 8 måneder før saken ble oversendt Felles klagenemnd. Saken ble registrert mottatt i sekretariatet for Felles klagenemnd 11.01.2023, men grunnet stor saksmengde ble klagen først behandlet i møte 30.08.2023. Slik nemnda vurderer det, har saken ikke hatt den fremdriften den skulle. Videre har behandlingstiden vært på 15 måneder fra mistanken om fusk oppstod til saken ble behandlet av Felles klagenemnd. Dette er for lang total saksbehandlingstid.

Felles klagenemnd har etablert en praksis for at lang samlet saksbehandlingstid før klagenemnda tar stilling til saken, kan føre til nedsatt reaksjon. Bakgrunnen for dette er at lang ventetid på å få en avklaring, kan utgjøre en ekstra belastning for klageren. Nemnda har på denne bakgrunn vurdert om det skal ha betydning for reaksjonsfastsettelsen at saken nå gjenopptas omtrent syv måneder etter at Felles klagenemnd behandlet saken første gang. Nemnda har kommet til at det ikke er grunnlag for nedsettelse av reaksjonen i tilfeller der en kommer til at klagenemndas første vedtak var innholdsmessig riktig. Klageren har da fått en avklaring ved det første vedtaket, og det forhold at saken senere gjenopptas på grunn av at Felles klagenemnd ikke var vedtaksfør ved første gangs behandling, utgjør etter nemndas vurdering ikke en slik tilleggsbelastning at det tas hensyn til ved reaksjonsfastsettelsen.

Felles klagenemnd har funnet at annullering av eksamen og utestenging i ett semestre er en riktig reaksjon i denne saken. Felles klagenemnd stadfester reaksjonen fastsatt av underinstansen.

Vedtaket er etter ny behandling i samsvar med det Felles klagenemnd kom til i vedtak 30.08.2023, men siden dette vedtaket er ugyldig på grunn av feil sammensetning av nemnda, opphever Felles klagenemnd dette vedtaket og treffer nytt vedtak, jf. forvaltningsloven § 35 første ledd bokstav c.

VEDTAK

Vilkårene i uhl. § 4-7 første ledd bokstav b og § 4-8 tredje ledd er oppfylt. Felles klagenemnd bestående av Ernst Nordtveit, Fredrik Bokstap, Liv Sandvik, Frode Randal og Nils Herman Lien Håre har fattet slikt enstemmig

v e d t a k:

1. Vedtak fattet av Felles klagenemnd 30.08.2023 oppheves.
2. Vedtak fattet av klagenemnda ved BI i sak F120-22, om annullering og utestengelse i ett semester, stadfestes.

Vedtaket er endelig og kan ikke påklages.

Ernst Nordtveit
leder for Felles klagenemnd

Klagenemndas vedtak kan bringes inn for prøving ved tingretten. Slikt søksmål må reises innen tre måneder etter at endelig vedtak foreligger. Søksmålsfristen beregnes fra 05.04.2024. Institusjonen dekker alle omkostninger ved søksmålet i første rettsinstans, herunder også honorar til saksøkers advokat etter offentlig salærsats, jf. uhl. § 4-11 og § 4-8 femte ledd.

Dette dokumentet er godkjent elektronisk og har derfor ingen fysisk signatur.